

Memòria del seguiment arqueològic dut a terme al polígon industrial de Can Roqueta (confluència de l'avinguda de Can Bordoll amb l'avinguda de Can Roqueta)

Eva Martínez Abad

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

ÍNDEX

1. Fitxa de la parcel·la d'intervenció.....	1
2. Mapes	
2.1. Mapa topogràfic. Institut Cartogràfic de Catalunya, 1995. Full mapa 288x199. Escala 1 : 5.000	2
2.2. Mapa topogràfic del terme municipal de Sabadell. Ajuntament de Sabadell. Escala 1 : 10.000	3
2.3. Mapa comarcal de Catalunya, núm. 13. Institut Cartogràfic de Catalunya. Escala 1 : 50.000.....	4
3. Introducció	5
4. Antecedents històrics i arqueològics.....	6
5. Treballs realitzats, metodologia i resultats arqueològics	10
6. Conclusions.....	11
7. Annexos	
7.1. Plànol urbanístic de la parcel·la.....	12
7.2. Desenvolupament de les obres. Informe diari	13
7.3. Fotografies	
7.3.1. Vista general de la parcel·la prèvia a l'inici del seguiment	15
7.3.2. Treball de la retroexcavadora	15
7.3.3. Canonada d'aigua i pas de la llum	16
7.3.4. Vista general final de la parcel·la.....	16

1. Fitxa de la parcel· la d' intervenció

Ubicació: Confluència de l'Av. de Can Bordoll amb l'Av. de Can Roqueta (Polígon industrial de Can Roqueta).

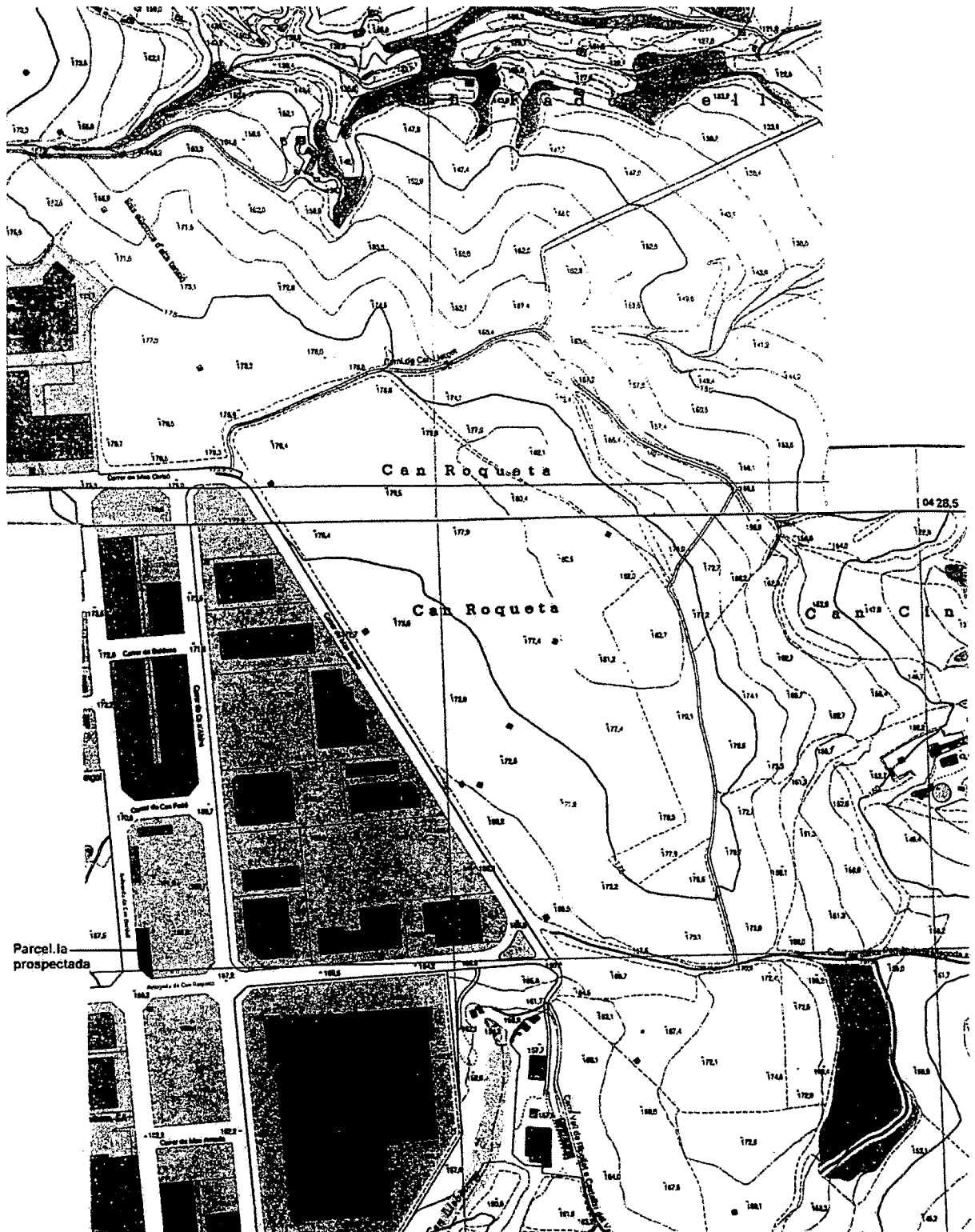
Terme municipal: Sabadell.

Comarca: Vallès Occidental.

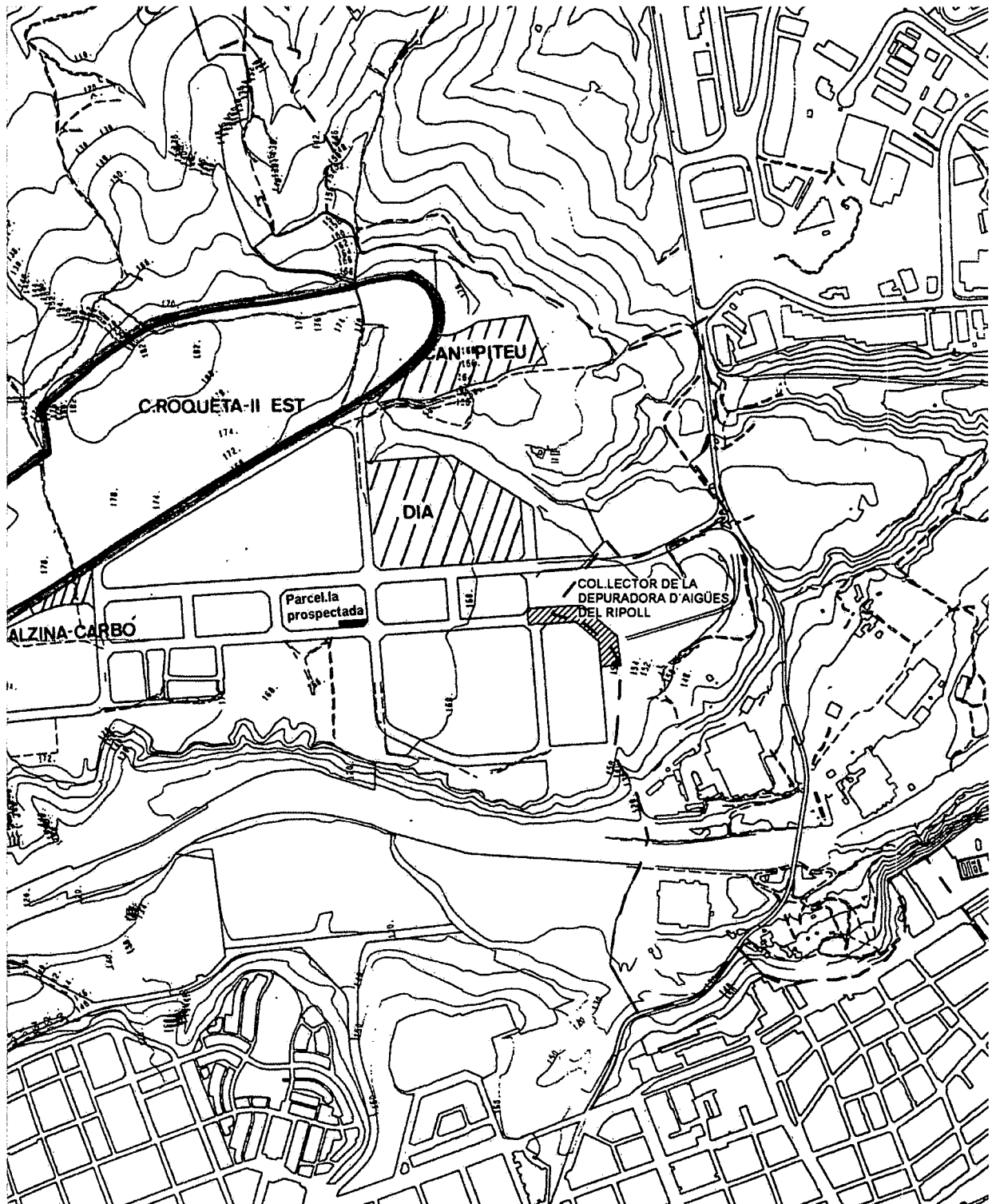
Període d'actuació: Del 6 al 9 d'agost del 2002.

2. Mapes

2.1. Mapa topogràfic. Institut Cartogràfic de Catalunya, 1995. Full mapa 288x199. Escala 1 : 5.000.

**2.2. Mapa topogràfic del terme municipal de Sabadell.
Ajuntament de Sabadell. Escala 1 : 10.000.**

2.3. Mapa comarcal de Catalunya, núm. 13.
Institut Cartogràfic de Catalunya. Escala 1 : 50.000.

3. Introducció

El seguiment arqueològic, previ a la construcció d'una nau industrial a la parcel·la situada a la cantonada on conflueixen l'Av. de Can Bordoll i l'Av. de Can Roqueta dins el polígon industrial de Can Roqueta (Sabadell), s'ha dut a terme amb la intenció de determinar i comprovar la presència o absència de restes arqueològiques.

De fet, els precedents a la zona han fet de tot l'esmentat polígon industrial una àrea d'elevat risc arqueològic com així consta al Mapa Arqueològic de Sabadell i al Mapa d'Espais de Protecció Arqueològica de Sabadell (E.P.A) eina de treball i de gestió administrativa del Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arqueològic de Sabadell (P.E.P.P.A.S), actualment Pla Especial de Protecció del Patrimoni de Sabadell (P.E.P.P.S) que incorpora el patrimoni arquitectònic, arqueològic i natural.

El polígon de Can Roqueta apareix al Mapa dels E.P.A com un espai a protegir jurídicament i administrativa i és definit com a sector arqueològic d'entitat pròpia i com a àrea d'expectativa de gran interès; expectativa que, en el seu cas concret, s'ha ampliat en funció de la previsió del plantejament urbanístic de la zona que implicava i continua implicant el seu creixement. Per aquest motiu es fan necessaris els controls arqueològics durant els treballs de rebaix dels terrenys subjectes a les consecutives obres d'urbanització del polígon industrial, realitat que justifica la intervenció arqueològica efectuada per nosaltres objecte de la present memòria.

El seguiment arqueològic ha estat encarregat a l'empresa Arqueolític S.C., sota la direcció tècnica d'Eva Martínez Abad, i s'ha efectuat amb la coordinació del Museu d'Història de Sabadell, organisme responsable de la gestió del Patrimoni arqueològic local, i amb la corresponent autorització de la Direcció General del Patrimoni Cultural. El seu finançament ha anat a càrrec de Vimusa.

4. Antecedents històrics i arqueològics

L'any 1913, el director del Museu de Sabadell, Joan Vila Cinca, va documentar els primers vestigis d'una necròpolis a prop de la partida de Can Roqueta, la ubicació exacta de la qual era desconeguda. La recerca de l'esmentat jaciment va justificar els controls arqueològics subsidiaris de les obres del polígon industrial de Can Roqueta a partir del 1988. Els successius treballs han i estan permeten demostrar l'existència d'ocupacions humanes des de temps prehistòrics dins l'esmentat polígon i les seves proximitats.

En efecte, les diferents intervencions arqueològiques motivades per la dinàmica urbanística del sector van posar al descobert en punts dispersos del polígon una gran quantitat d'estructures excavades al subsòl amb finalitats diverses (sitges, fons de cabanes, inhumacions, cubetes...). Al 1995 es va procedir a l'excavació arqueològica d'una concentració important d'aquestes estructures al solar que actualment ocupa el magatzem de l'empresa D.I.A.S.A., a l'oest del torrent de Can Llobateres. Les cronologies de totes elles abastaven des del bronze inicial fins al ferro I i, amb menor quantitat, l'època baix-medieval; no obstant això, predominaven les restes pertanyents al bronze final i a la primera edat del ferro ¹.

¹ Campanyes de 1989 [BOQUER, S. *et alii* (1990): "Les estructures del bronze antic-bronze mitjà al jaciment arqueològic de Can Roqueta (Sabadell)", Arraona, 7; (1991): "El jaciment arqueològic de Can Roqueta: dades sobre la transició del segle XII al VI a.C. al Vallès", Limes, 1; (1992): "Un nou assentament del bronze-ferro al Vallès: Can Roqueta", Tribuna d'Arqueologia, 1990-1991]. Campanya de 1991 [BOQUER, S.; PARPAL, A. (1994): "Can Roqueta. Estructures prehistòriques i medievals. Campanya de 1991", col. Memòries d'intervencions arqueològiques a Catalunya, n.º. 13, Generalitat de Catalunya]. Campanya de 1995 [BOQUER, S. *et alii* (1997): "Can Roqueta (Sabadell, Vallès Occidental): Noves dades sobre els establiments de l'edat del bronze i l'edat del ferro al Vallès", Tribuna d'Arqueologia, 1995-1996, Generalitat de Catalunya]. GONZÁLEZ, P.; MARTÍN, A i MORA, R. (1999): "Can Roqueta: un establiment pagès prehistòric i medieval (Sabadell, Vallès Occidental)", Col·lecció Excavacions arqueològiques a Catalunya, 16. Servei d'Arqueologia, Departament de Cultura. Barcelona.

Al desembre del mateix any, dins els terrenys del Sector II de Can Roqueta, es van detectar i excavar un parell de fosses pertanyents a l'edat del Bronze ². Anys després, i al mateix sector, va tenir lloc l'excavació arqueològica del jaciment de Can Roqueta II (est) situat a l'extrem sud-est del terme municipal de Sabadell i a l'est del polígon industrial de Can Roqueta i de la masia de la qual pren el nom. Aquest jaciment va oferir la major acumulació d'estructures arqueològiques de les documentades dins el polígon fins aleshores.

Els treballs de camp, encarregats a l'empresa Arqueolític i dirigits per A. Palomo i A. Rodríguez, es van desenvolupar en dues fases consecutives. En la primera es va actuar en els terrenys afectats per l'emplaçament dels vials del futur polígon (campanya del 1999) i en la segona en les parcel·les que delimitaven els vials (campanya del 2000). Els treballs es van dur a terme en una superfície de pràcticament 30 ha. on es van poder documentar un total de 746 estructures arqueològiques de diferent tipologia: fosses tipus sitja (la majoria d'elles), cubetes, fosses d'enterrament, estructures de combustió, un pou, grans retalls de funcionalitat diversa, retalls irregulars de funció incerta etc. Respecte a la seva cronologia, estan emmarcades dins un gran ventall cronològic que va des del neolític fins a l'època medieval (cal parlar també de l'existència d'estructures modernes però, en comparació a la resta, el seu percentatge és molt poc elevat). No obstant, els períodes més ben representats són el bronze inicial, el bronze final i la primera edat del ferro. Aquesta cronologia no es desmarca de la que presentaren dins el polígon de Can Roqueta les intervencions anteriors a dalt citades, malgrat això, cal remarcar la documentació per primera vegada en el complex arqueològic de Can Roqueta II (est) de neolític antic i d'època ibèrica ³.

³ PALOMO, A.; RODRÍGUEZ, A.(2000): "Informe dels treballs arqueològics a Can Roqueta II (est) (Sabadell, Vallés Occidental)", Direcció General del Patrimoni Cultural; PALOMO, A.; RODRÍGUEZ, A.: "Can Roqueta II: un jaciment excepcional de l'edat del bronze", PALOMO, A.; RODRÍGUEZ, A.; CARBÓ, M.; COMELLAS, S.: "Estructures d'hàbitat a Can Roqueta II", PALOMO, A.; RODRÍGUEZ, A.; MAJÓ, T.: "Estructures funeràries a Can Roqueta II" [en premsa], Actes del XII Col·loqui Internacional d'Arqueologia (Puiçcèrdà, 2000); PALOMO, A.; RODRÍGUEZ, A. [en premsa]: "Can

Paral·lelament als treballs de Can Roqueta II (est) es va portar a terme diferents actuacions arqueològiques amb cronologies similars, entre les quals destaca la necròpolis d'incineració de Can Piteu - Can Roqueta (direcció a càrrec de X. Carllús i C. Lara) finalment trobada l'any 1999, entre Can Roqueta i Can Llobateres, dins dels terrenys de l'Estació Depuradora d'Aigües Residuals del Ripoll i datada en el bronze final-ferro. Cal esmentar també les intervencions a Can Roqueta - Ca n'Alzina/Mas Carbó (direcció a càrrec de Mercè Campo) ⁴ i Can Roqueta - Col·lector d'estació de bombament de la depuradora d'aigües del Ripoll (direcció a càrrec de Jordi Amorós) ⁵ [veure mapa de l'apartat 2.2 de la present memòria].

Actualment s'està efectuant l'excavació arqueològica d'una sèrie de parcel·les adjacents al barri sabadellenc de Torre Romeu (Can Roqueta -Torre Romeu, 2002), al nord del polígon de Can Roqueta. Com a dada preliminar es pot avançar que el tipus d'estructures i la seqüència crono-cultural que presenta coincideixen, *grosso modo*, amb les documentades al jaciment de Can Roqueta II (est) i a la resta d'intervencions pròximes a aquest anteriorment citades.

En darrer lloc, i per completar el panorama històric i arqueològic de la zona, cal fer esment, per una banda, dels assentaments romans de La Salut (actualment en fase d'excavació arqueològica) i de Sant Nicolau. Ambdós, ubicats entre un i dos quilometres en direcció nord respecte el polígon de Can Roqueta, denoten una

Roqueta II (Sabadell, Vallès Occidental)", Tribuna d'Arqueologia, 2001; RODRÍGUEZ, A.; PALOMO, A. [en premsa]: "Les estructures medievals de Can Roqueta II (Sabadell-Vallès Occidental)", II Congrés d'Arqueologia medieval i moderna a Catalunya (Sant Cugat, 2002).

⁴ CAMPO, M. (2000): "Informe dels treballs arqueològics duts a terme a la parcel·la de Ca n'Alzina-Mas Carbó, polígon de Can Roqueta (Sabadell, Vallès Occidental)".

⁵ AMORÓS, J. (2000): "Informe del seguiment arqueològic i intervenció de Can Roqueta – Estació de bombament de l'estació depuradora d'aigües residuals de Sabadell – Riu Ripoll".

àrea intensament romanitzada. Per l'altra banda, les masies properes de possible origen medieval- entre elles la masia de Can Roqueta- palesen una ocupació del territori també en època medieval.

5. Treballs realitzats, metodologia i resultats arqueològics

Atès que l'objectiu de la intervenció era constatar l'existència de possibles restes arqueològiques, la nostra tasca ha consistit en controlar els treballs d'una retroexcavadora mixta (amb cullera i pala) que efectuava els rebaixos pertinents per tal d'arribar fins al nivell geològic i comprovar si existien indicis o no d'aquestes restes sota els nivells de farciment modern de la parcel·la.

L'abast de la intervenció ha afectat un extrem de la parcel·la tret de l'espai ocupat per una canonada d'aigua i el pas de la llum (fet detallat a l'apartat 7.2 corresponent al desenvolupament de les obres i l'informe diari).

L'elevat nombre de punts arqueològics documentats al polígon i a les seves proximitats feia probable la localització de noves estructures d'origen antròpic i, molt segurament, de la mateixa tipologia. Per aquest motiu, es va intentar discernir al subsòl, compost per argiles carbonatades, diferències de coloració del sediment, taques amb límits regulars o la localització de materials que evidenciessin una activitat antròpica (materials arqueològics, carbons, cendres....). No obstant això, els treballs de seguiment arqueològic duts a terme a la parcel·la han donat com a resultat una evidència negativa ja que no s'ha constatat l'existència de cap resta arqueològica.

6. Conclusions

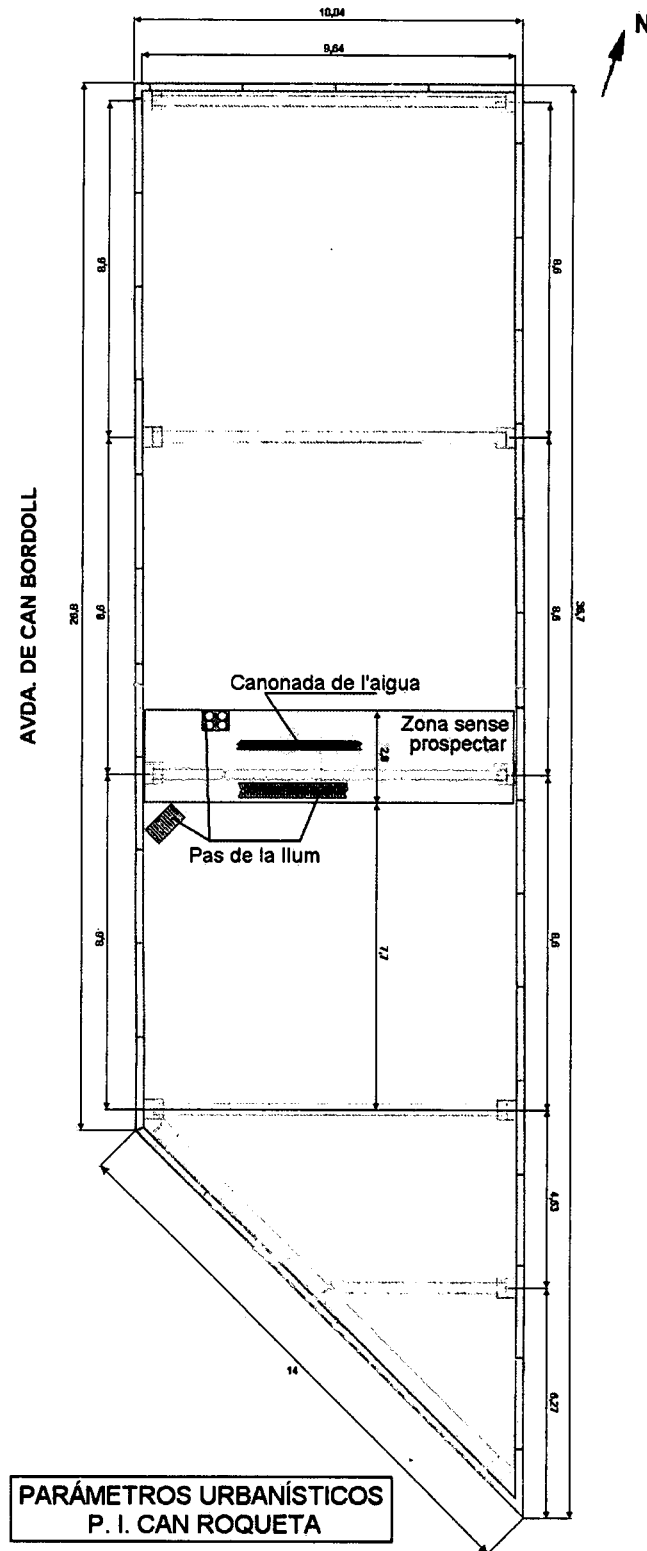
Es considera que les diferents intervencions realitzades al polígon de Can Roqueta es poden integrar en un mateix jaciment de grans dimensions que, ara per ara, constitueix un dels complexes arqueològics més representatius de l'edat del bronze en l'àrea mediterrània peninsular.

Ens trobem davant una àrea que, dins l'inventari dels Espais de Protecció Arqueològica de Sabadell, destaca per presentar una àmplia documentació arqueològica i una àmplia expectativa pel que mereix una especial atenció com a àrea a protegir. D'aquí la necessitat d'exigir el seguiment de qualsevol obra que es faci dins el polígon i les seves rodalies així com l'excavació i documentació de totes les restes.

Donades l'elevada potencialitat arqueològica de la zona i la pròpia ubicació de la parcel·la prospectada per nosaltres opinem que la probabilitat de trobar estructures arqueològiques era força alta. No obstant, el seguiment arqueològic practicat ha resultat estèril en aquest sentit. No descartem, però, que l'evidència negativa documentada pugui ser deguda a les reduïdes dimensions de l'espai prospectat o a que les possibles estructures, si és que van existir, hagin estat completament arrasades per les obres d'urbanització de les que la parcel·la ja va ser objecte. Al respecte, recordem que les parcel·les i vials de Can Roqueta II (est), per exemple, eren camps de conreu abans de l'inici dels treballs de seguiment arqueològic, particularitat que amb tota seguretat va afavorir la troballa de tants punts arqueològics.

7. Annexos

7.1. Plànol urbanístic de la parcel·la

7.2. Desenvolupament de les obres. Informe diari.

DIMARTS, 6 D'AGOST DEL 2002

S' inicien les tasques de seguiment i control arqueològic. La retroexcavadora comença fent rebaixos successius i passades llargues de punta a punta de la parcel·la i dins els límits permesos (coincidents amb els del plànol urbanístic [veure annex 7.1]). A partir del plànol que se'ns va facilitar sabem que a l'espai prospectat de la parcel·la, de 300 m², existia un bloc de vivendes ja enderrocat i del qual només resten els fonaments (d'uns 25 cms. d'amplada). Comprovada la potència del sediment modern de farciment i comptant amb l'autorització de demolir els esmentats fonaments es decideix rebaixar amb més profunditat emprant les dents de la pala de la retroexcavadora. A poca distància d'un dels fonaments, i paral·lels a ell a banda i banda, afloren una canonada d'aigua, encara en ús, i el pas del cablejat elèctric, no previstos al plànol (i afegits per nosaltres), que travessen la parcel·la d'est a oest aproximadament. Com a conseqüència, i per la seva ubicació, deduïm que aquest fonament resta hores d'ara *in situ*. Degut al desconeixement de l'existència dels esmentats serveis, la retroexcavadora rebenta la canonada i la parcel·la queda abnegada d'aigua. Així doncs, els treballs es suspelen per tal de poder reparar l'avaría. Hores treballades : 8 h.

DIMECRES, 7 D'AGOST DEL 2002

Es decideix no continuar amb el seguiment fins l'endemà amb la intenció d'afavorir l'eixugament del sediment de la parcel·la i facilitar el treball de la màquina retroexcavadora.

DIJOUS, 8 D'AGOST DEL 2002

Es reprenen els treballs i es determina rebaixar la parcel·la respectant el pas de l'aigua i de la llum. Aquest fet origina que la parcel·la quedi dividida en dos parts i que la prospecció s'hagi de fer per separat. A la banda nord de l'espai prospectat

es realitza un rebaix total de 90 a 110 cms. de fondària fins arribar al subsòl que no presenta cap rastre que denoti l'existència d'estructures arqueològiques. Hores treballades: 10 h.

DIVENDRES, 9 D'AGOST DEL 2002

S'efectua el seguiment de la banda sud de la parcel·la on no apareixen els fonaments dissenyats al plànol. El subsòl es troba a una cota superior respecte a la de la banda nord. Es realitza un rebaix total de 40 a 60 cms. de fondària. De nou, els resultats arqueològics són negatius. Els treballs finalitzen al migdia. Hores treballades: 6 h.

7.3. Fotografies

7.3.1. Vista general de la parcel· la, d'esquerra a dreta, prèvia a l'inici del seguiment arqueològic (al fons l'Av. de Can Bordoll)

7.3.2. Treball de la retroexcavadora.

7.3.3. Canonada d'aigua i pas de la llum

7.3.4. Vista general final de la parcel· la d'esquerra a dreta (al fons l'Av. de Can Bordoll)

